GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
YAPAY ZEKÂ POLİTİKASI

1. Amaç ve Kapsam

Bu politika belgesinin amacı, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin Gebze Teknik Üniversitesi (GTÜ) eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, idari ve sektörel/toplumsal katkı süreçlerine; etik, hukuki, güvenli, sorumlu ve insan merkezli bir çerçevede, kontrollü biçimde entegrasyonunu sağlamaktır. Belge, YZ teknolojilerinin sunduğu fırsatlardan en üst düzeyde yararlanmayı ve aynı zamanda hızla gelişen bu alanın barındırdığı riskleri yönetebilmeyi hedefleyen, gelişmelere göre sürekli güncellenecek bir rehber niteliğindedir.

Politika; GTÜ'nün teknik üniversite kimliği ve içinde bulunduğu sanayi havzasının sunduğu fırsatlar gözetilerek, öğrencilerin ve personelin YZ yetkinlikleri kazanmış olarak geleceğe hazırlanmasını, üniversitenin akademi-sanayi iş birliklerinde öncü konumunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Kapsam: Bu belge, GTÜ'nün tüm akademik ve idari personelini, lisans ve lisansüstü öğrencilerini ve GTÜ adına yürütülen tüm eğitim, araştırma, idari ve iş birliği faaliyetlerini kapsar.

2. Tanımlar ve Kısaltmalar

- Yapay Zekâ (YZ): İnsan zekâsı gerektiren görevleri (öğrenme, akıl yürütme, üretim, karar verme vb.) gerçekleştirebilen sistem ve teknolojiler.
- Üretken Yapay Zekâ (ÜYZ): Metin, görsel, kod, ses gibi yeni içerikler üretebilen YZ sistemleri.
- LLM / SLM: Büyük dil modeli / küçük dil modeli.
- YÖK: Yükseköğretim Kurulu.
- KVKK: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu.
- AB YZ Yasası: Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası (risk temelli düzenleme çerçevesi).
- UYZS: Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi.
- YZ Çalışma Grubu: Bu politikanın geliştirilmesi, uygulanması ve denetlenmesinden sorumlu, GTÜ Senatosu'na bağlı çalışan kurul.

3. Dayanak

Bu politika belgesi, aşağıdaki ulusal ve uluslararası belge ve düzenlemeler dikkate alınarak hazırlanmıştır:

- Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi (UYZS) 2021–2025.
- YÖK "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber".
- Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası ve risk temelli yaklaşım ilkeleri.
- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ve ilgili mevzuat.
- UNESCO (2023) "Guidance for Generative AI in Education and Research" ve UNESCO (2021) "Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence".
- OECD Yapay Zekâ İlkeleri.

- GTÜ Stratejik Planı ve ilgili kurumsal yönerge ve politikalar.

4. Temel İlkeler

GTÜ, yapay zekâ teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımında aşağıdaki temel ilkeleri esas alır:

1. İnsan merkezlilik ve insan denetimi: YZ, insanın yerini alan değil, insan yetkinliğini güçlendiren bir araç olarak konumlandırılır; nihai karar ve sorumluluk daima insandadır.
2. Şeffaflık ve açıklanabilirlik: YZ'nin nerede, neden ve nasıl kullanıldığı açık biçimde belirtilir.
3. Sorumluluk ve hesap verebilirlik: Çıktıların ve sonuçların sorumluluğu kullanıcıya aittir; süreçlerde hesap verebilirlik tesis edilir.
4. Tarafsızlık ve önyargının önlenmesi: Yüksek kaliteli, ayrımcılık içermeyen veri ve yöntemler tercih edilir.
5. Mahremiyet ve kişisel verilerin korunması: KVKK ve ilgili düzenlemelere tam uyum sağlanır.
6. Emniyet ve güvenlik: Bilgi güvenliği ve sistem güvenilirliği gözetilir.
7. Kapsayıcılık ve erişilebilirlik: YZ olanaklarına adil ve eşit erişim hedeflenir.
8. Akademik dürüstlük: YZ kullanımı, akademik dürüstlük ilke ve kurallarıyla uyumlu yürütülür.
9. Mevzuata uyum: Tüm faaliyetler, yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere ve AB YZ Yasası'nda tanımlanan risk seviyelerine uygun biçimde yürütülür.
10. Sürdürülebilirlik: YZ araçlarının, özellikle büyük dil modellerinin enerji yoğunluğu ve çevresel etkisi farkındalıkla değerlendirilir; kaynakların sürdürülebilir ve verimli kullanımı gözetilir.

5. Stratejik Öncelikler

GTÜ, yapay zekâ teknolojilerini aşağıdaki stratejik öncelikler doğrultusunda kullanmayı ve yaygınlaştırmayı taahhüt eder. Bu öncelikler, üniversitenin teknik kimliği ve sanayi havzasındaki konumu ile uyumlu olarak belirlenmiştir.

5.1. Personelin Yapay Zekâ Yetkinliğinin Geliştirilmesi

Yapay zekâ altyapısı ve yetkinliğinin Üniversitemizin tüm akademik ve idari personeline kazandırılması, GTÜ'nün öncelikli politikasıdır. Bu amaçla, yapay zekâ eğitim faaliyetleri; yaz okulu, eğitim seminerleri ve düzenli olarak tekrarlanan seminerler biçiminde açılır ve sürekliliği sağlanır. Bu faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesi YZ Çalışma Grubu'nun koordinasyonunda gerçekleştirilir.

5.2. Birimler Arası Çok Disiplinli Ortak Zemin

Yapay zekâ teknolojileri, akademik birimler arasında çok disiplinli çalışma ortamlarının oluşturulmasında bütünleştirici bir ortak zemin (harç) olarak kullanılır ve teşvik edilir. GTÜ, farklı disiplinlerin YZ etrafında bir araya geldiği ortak proje, ders ve araştırma girişimlerini destekler.

5.3. Sanayi Havzasında Yapay Zekâ İnsan Kaynağı ve Akademi-Sanayi İş Birliği

GTÜ'nün içinde bulunduğu sanayi havzasında yapay zekâ insan kaynağının ve altyapısının güçlendirilmesi ve bu yolla akademi-sanayi iş birliklerinin başlatılıp derinleştirilmesi hedeflenir.

Üniversite, bölgedeki sanayi kuruluşlarıyla ortak eğitim, staj, uygulamalı proje ve araştırma-geliştirme iş birliklerini YZ ekseninde geliştirmeyi temel bir öncelik olarak benimser.

5.4. Mezuniyet Düzeyinde Yapay Zekâ Okuryazarlığı

Yapay zekânın derslerde kullanımı teşvik edilir; hiçbir öğrencinin yapay zekâ okuryazarlığı kazanmadan mezun olmaması GTÜ'nün temel politikasıdır. Bu becerilerin öğrencilere hangi kapsam, yöntem ve düzeyde kazandırılacağı ve müfredata ne şekilde entegre edileceği, YZ Çalışma Grubu tarafından belirlenir ve program çıktılarıyla ilişkilendirilerek hayata geçirilir.

6. Yapay Zekâ Çalışma Grubu

GTÜ bünyesinde, bu politikanın geliştirilmesi, uygulanması ve denetlenmesinden sorumlu bir Yapay Zekâ Çalışma Grubu oluşturulur. Grup, Senato'ya bağlı olarak çalışır.

6.1. Görev ve Sorumluluklar

a) GTÜ Yapay Zekâ Politikası'nı geliştirmek, güncel tutmak ve onaylanmak üzere Üniversite Senatosu'na sunmak.

b) Politikanın üniversite genelinde etkin biçimde uygulanmasını sağlamak.

c) Eğitim, araştırma, idari ve sektörel iş birliği süreçlerinde görev alacak kilit paydaşları ve bunların rol ve sorumluluklarını tanımlamak.

d) Öğrencilere yapay zekâ becerilerinin kazandırılmasına yönelik kapsam, yöntem ve uygulama esaslarını belirlemek ve bu konuda karar vermek.

e) Personele yönelik yapay zekâ eğitim seminerleri, yaz okulu ve düzenli seminerlerin planlanmasını ve sürekliliğini koordine etmek.

f) Politikanın uygulanmasını denetlemek ve hesap verebilirliği tesis etmek.

6.2. Denetim ve Toplantılar

Denetim faaliyetleri, her akademik dönemde en az bir kez olmak üzere yılda iki kez gerçekleştirilir. Çalışma Grubu; uyumun sağlanması, YZ entegrasyonunun etkililiğinin değerlendirilmesi ve iyileştirme alanlarının belirlenmesi amacıyla, ihtiyaç duyuldukça toplantılar düzenler.

7. Eğitim ve Öğretimde Yapay Zekâ Kullanımı

GTÜ, yapay zekânın eğitim amaçlı kullanımında insan merkezli, eleştirel düşünceyi ve entelektüel gelişimi önceleyen; etik, güvenli, eşitlikçi ve faydalı bir yaklaşımı benimser. Akademisyenler, YZ teknolojilerini öğretim programlarına, değerlendirme yöntemlerine ve pedagojik yaklaşımlarına entegre etmeye teşvik edilir.

7.1. Öğretim Elemanının Yetkisi ve Ders İzlencesi

Öğretim elemanları, derslerinde öğrencilerin yapay zekâ kullanımı konusunda aşağıdaki seçeneklerden birini belirleme özgürlüğüne sahiptir:

- Temel ilkelere uymak koşuluyla serbestçe kullanma.

- Temel ilkelere uymak koşuluyla, sınırları açıkça çizilmiş belirli görevler için kullanma.
- Kullanıma izin vermeme.

Öğretim elemanları bu seçimlerini ders izlencesinde açık ve yoruma kapalı biçimde belirtir; kullanımın izin verilen ve verilmeyen durumlarını net olarak tanımlar.

Örnek izlence ifadesi: "Bu ders kapsamında yapay zekâ araçlarını (ör. ChatGPT, Gemini, vb.) …… amaçlarıyla kullanabilirsiniz. Araca verdiğiniz istem ve elde ettiğiniz çıktının içeriğinden siz sorumlusunuz; içeriğin fikrî mülkiyet haklarını ihlal etmemesine ve etik olmayan/yanlış bilgi içermemesine dikkat etmelisiniz. Üniversitenin akademik dürüstlük ilkeleri gereği, yapay zekâ kullanımınızı uygun biçimde belgelemeli ve atıfta bulunmalısınız."

7.2. Akademik Dürüstlük

Öğretim elemanı veya yönetim tarafından aksi açıkça ve yazılı olarak belirtilmedikçe, bir öğrencinin ölçme ve değerlendirme süreçlerinde (sınav, ödev vb.) yapay zekâ tarafından üretilen içeriği kendi çalışması gibi sunması akademik dürüstlük ihlalidir ve ilgili mevzuat çerçevesinde yaptırıma tabidir. Aşağıdaki davranışlar kabul edilemez:

a) Grup ödev veya projelerinde, tüm üyelerin fikir birliği olmaksızın YZ araçlarını kullanmak.

b) Akran değerlendirmelerinde geri bildirim üretmek için YZ'den yararlanmak.

c) Başkalarıyla paylaşmak amacıyla aynı ödevin birden fazla versiyonunu YZ ile oluşturmak.

7.3. Değerlendirmenin Tasarımı ve Okuryazarlık

Yapay zekâ araçları; ödev ve sınav baskısını artırmak yerine araştırma, öğretim ve öğrenmeyi kolaylaştırmak, öğrencilerin bağımsız çalışma becerilerini ve entelektüel gelişimini desteklemek amacıyla kullanılır. Akademik performans yalnızca yazılı ödevlerle değil; YZ'nin doğrudan kullanılamayacağı proje tasarımı, sözlü sunum ve tartışma gibi sürece dayalı yöntemlerle de değerlendirilir. Farklı disiplinlerden iyi uygulama örnekleri öğrencilerle paylaşılır.

8. Araştırmada Yapay Zekâ Kullanımı

Tüm araştırma faaliyetleri, YÖK'ün "Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber"ine uygun olarak yürütülür.

- Araştırmacılar (akademisyenler, lisansüstü ve lisans öğrencileri), kullandıkları verilerin gizliliğini korumak için gerekli önlemleri (örneğin anonimleştirme) alır.
- Yapay zekâ kullanımı, yayın ve araştırma süreçlerinde açık ve şeffaf biçimde beyan edilir ve uygun şekilde atıflandırılır.
- Faaliyetler, yürürlükteki mevzuat hükümlerine ve AB YZ Yasası'nda belirtilen risk seviyelerine uygun biçimde gerçekleştirilir.

9. İdari Süreçlerde Yapay Zekâ Kullanımı

Yapay zekâ araçları, idari süreçlerde üretkenliği artırmak, iş akışlarını hızlandırmak ve kaynak kullanımını optimize etmek amacıyla kullanılabilir.

- İdari süreçlerde YZ'nin karar destek aracı olarak konumlandırılması esastır; nihai kararlar insan denetimi ve sorumluluğu çerçevesinde alınır. YZ önerileri bağlayıcı değil, destekleyici niteliktedir.
- Öğrenci, personel veya kuruma ait hassas veriler üzerinde YZ sistemleri doğrudan kullanılmaz; bu tür işlemler KVKK ve ilgili mevzuat kapsamında yürütülür.
- YZ sistemlerinin geliştirilmesi veya dışarıdan temin edilerek süreçlere entegrasyonunda şeffaflık, hesap verebilirlik ve güvenlik gözetilir.

10. Veri Güvenliği ve Kişisel Verilerin Korunması

- Yapay zekâ kullanımında öğrenci, personel ve diğer paydaşların kişisel verilerinin korunmasına özen gösterilir; KVKK ve ilgili veri koruma düzenlemelerine tam uyum sağlanır.
- Gizlilik içeren hiçbir belge veya bilgi; açık (ör. genel kullanıma yönelik dil modelleri) ya da kapalı (kuruma özgü) dil modeli ve makine öğrenmesi araçlarına yüklenmez.
- Kurumsal verilerin yapay zekâ araçlarında kullanımı için ilgili birimlerden onay alınır; kişisel verilerin gizliliğini ihlal edebilecek platform ve araçlar tercih edilmez.

11. Uygulama, İzleme ve Güncelleme

Bu politika belgesi, Üniversite Senatosu'nun onayı ile yürürlüğe girer ve ilgili akademik yıl itibarıyla üniversite genelinde uygulanır. Yapay Zekâ Çalışma Grubu, gelişmelere göre belgede güncellemeler yapar ve bu güncellemeleri onay için Senato'ya sunar. Belge, yapay zekâ alanındaki hızlı değişime uyum sağlamak üzere sürekli gözden geçirilen, yaşayan bir doküman niteliğindedir.

GTÜ, bu politika ile akademisyenleri, öğrencileri ve idari personeli kapsayan destekleyici, etik ve geleceğe dönük bir yapay zekâ kullanım çerçevesini benimsediğini beyan eder.